

Liigase poisi jõulud

Jõulujutule

Wigase poisi jõulud,

ja tema mälestuse sammas.

Suured lumehelbed sadasid waitset alla. Walged kün'ad kaswasid iga wäitese pöösa peale. Wares istus kaewupuul peal, ta temagi oli juba üsna walges tuues.

Wäitese, mere labest sisse piiratud Saapsalu linnas elas rätsep Mets. Tagametsa loosi tänawa ääres asus ta pisike kate tooga majakene. Mets oli Peeterburis rätsepaks õppinud ja sellepärast unistas ta alati sellest suure linna elust ja ootas, et ajad ja olud paraneksid, kus ta jälle wõiks rätsepana töötada — ametnikkudele ja rainistritele riideid õmmelda; oli ta ju alati heaste töötanud ja kõik olid ta tema tööga rahul. Ta unistas ta suurepäraliselt sisseseatud töötubadest, mis walgustatud elektri tuledega ja ütles kui iseenesele: „Siis, siis mu wäike waene ja wigane pojukene ostan sulle pehme ratastega

tooli, millega ennast ise sõidutab mööda suuri tubast ringi; siis istub akna all vaatad, kui autud ja tõllad mööda sõidavad; seal võin sulle ka anda praadi süüri ja weini juua. Need olid ainult unistused ja wiitsid rätsepa aega, nõnda et töö sugugi edenenu.

Oli ju ka jõulu eelne aeg, millal päewad lühikesed ja pimedad.

Petroleumi sõja aja tõttu ei olnud, ainult wähest armaste anti seda kui „elutilka“. Rätsepa sõber ja naaber, korstnapühkija Mumpis, tuli tihti ka järele, kloppis akna peale ja siis lätsid nad sõbra Rippeli poole, kus kaarta mängisid ja kodu - keedetud wiina jõid, sest Sakki kõrtsist olid kõik langed joogid ära keelatud, nõnda et meestel muud nõu üle ei jäänud, kui salaja seda hirmust „märka“ teeta ja endile sisse kallata. Korstnapühkija naine Suuli waatas õhates meestele järele, kui nad jällegi Waldschlössheni metsa poole tõttasid, kus Rippel asus.

Juuli õmbles omale pluuset; kui mehed olid läinud pani ta selle kottu, wõttis prillid, niidi, sõrmtübara, paar kartuli koortest tehtud kooki taasa ja läks naabri wäitese wigase Maksi juurde. Lund oli nii palju sadanud, et ta kingad ja sukad said läbi märjaks, mida ta naabri toas wõttis jalast ära ja pani ahju ääre kuivama.

Siis wõttis ta kornist koogid ja läks Maksi juurde, les teises toas ahju taga istus ja ei wõinud sealt liikuda, sest ta oli puusast wigane. „Maksi, ma tõin sulle kooki,“ ütles Juuli ja pani wäitese pruunid kuulikesed tale pihku. Siis wõttis ta oma pluuse kornist ja hakkas õmblema. Maksi filmad hakkasid särama, kui ta nägi, et Juuli tobe ära ei läinud, sest ta ei tahtnud üksi kodus olla.

„Küll aga sajab lund, Maksi, suured helbed kukuwad alla,“ ütles Juuli.

„Kas lapsed juba sõidawad leltudega?“ küsis Maksi.

„Ja, jah — Sepa Jüts sõitis praegu Krahwi oja tagant Heini juurest mäest alla ja nitsuguse jutiga, et läks mürtsatades wastu Korjuse hoowiwärawat; küll nad selle wana wärawa weel maha sõidawad!“

„Küll see on aga tore!“ ütles wigane pois̄ naeratades.

„Aga Maksi, sa ei söö ju täna ühtegi looki ära,“ rääkis Juuli, „sa armastasid ju ikka neid süüa; wõi on isa sulle midagi paremat toonud?“ Ei ole toonud,“ lausus pois̄, „aga ma, — eks ma siis söön ta.“ Koogid aga ei maitsenud täna Maksile ja ta pani need paberisile tagasi. „Dota ma teen koogid soojaks, eks maitseswad siis parem,“ ütles Juuli ja pani need ahju peale sooja. „Kas sa ostad ka oma salmi, mida sulle õpetasid?“ küsis Juuli. „See on nii raske, tädi Juuli!“ ohkas Maksi. „Oh, sa ainult mõtled nii, kuid hakkame seltsis õppima.“ Ja nad lugesid üheskoos järgmist salmi: Kuis pean wastu wõtma, Sind armas Jeesule,

kuis Sulle wastu tõtma, Mu hinge ilule!
Oh Jeesus minu südant, Nüüd armust
walgusto, Et tõlban Sulle jälle, Sind
teenin lõpmata. „Mis see tähendab: Mu
südant armust walgusta?“ küsis wäike
poiss. „Warsti tulewad jõulud,“ seletas
Juuli, „weel paar päewa ja siis mäle-
tame aega, millal maailma on tulnud
Jeesus, see jõululapsukene, ja tema on
see walgus, mis walgustab meie süda-
meid.“ Poiss ohtas, ta ei saanud kõi-
gest fellest õieti aru, sest õhtuti, kui isa
harilikult wälja läks, pidi ta üksi ole-
ma pimedas toas, kuhu kusagilt ei
paistnud walgust.

Juuli jutustas talle jõulu juttu
algusest lõpuni ja lõpetas nende sõna-
dega: „Waata, et Jumal meid inimesi
nii wäga armastab, jellepärast saatis
Ta oma ainsa armsa poja, mislābi
tahab meid oma juure taewa wõtta;
ta sind tahab Ta sinna inglite hulka
wiia, kus sull enam ei ole walu ja
nälga. Waejeid ja haigeid armastab

Ta kõige rohtem." Maksi naeratas rõõmsasti ja lausus: „Uga mull pole jõuluid, sest isal ei ole raha; mul ei ole siin mingi rõõmu, aga kui need inglid on nii ilusad, siis tahaks ma neid ometi näha ja nende laulu kuulda; mull on siin nii igaw, aga seal oleks siis ka nii walge, kui neil tarjastel bösel wälja peal!“

Juuli rääkis weel mõndagi, mis pühapäewal oli kuulnud kabelis sellest walgusest räägitawat ja mis just jõuluks oli saanud awaliluks. Waite Maksi ei saanud palju aru, waid ohlas, kui Juuli pluuse korni pani ja toju läks! Jälle oli ta üksi pimedas toas, ainult lumi walgustas atna kohta. Poiss hoigas, walud waewasid teda, ta ütles enesele weel kord õpitud salmi ja kordas ikka ja ikka jälle seda lauset: „Oh Jeesus minu südant nüüd walgusta!“

*

*

*

Teisel päewal pefi Juuli oma pesu. Korraga tuli rätsep Mets neile. Ta

oli jutukas mees. „On sull wähe piima Juuli?“ küsis ta, „minu oma läks teetes koku“, poisš pole täna midagi söönud, tea mis tal on, annaksin tale piima, aga pole enam.

Juuli tahtis juba eitawalt wastata, sest ta käed olid seebi wahtu täis, ta oli ta mees eila õhtu kaarta mängides raha kaotanud ja pahas tujus koju tulnud, sõimanud ja wandunud.

Rui ta aga kuulis, et Maksi midagi ei tahtnud süüa, kuna tal weel meelde tuli, et poisile eila ta loogid ei maitse-
senud, mida ta alati isuga söönud, siis pühtis ta käed seebist puhtaks, jooksis tuppa ja tõi kruusi täie piima poisile jooks. Seda naabri nõu sisse walades ütles ta: „Eila olid sa minu mehega jälle nii kaua joomas ja kaarta mängimas; mõtle ometi mis sa lubasid oma õndsas naisele, enne kui ta suri!“ „Kas ma oma lubamist pole täitnud ja wigase eest ei muretse?“ Küsis rätsep. „Ja, jah, et sa teda küll ei löö iga peksa,

aga waene poisß peab pikad pimedad õhtud ja pooled ööd üfi olema ja pealegi waludes ja ledagi ei ole, kes teda tõstatß ja aitaks, ehl talle juua annaks:“

„O, oh, weel midagi! Kui ma olin väike, pandi mind tuppä lulu taha, kus pidin olema üfi pooled päewad, mis see talle teeb. Küll ma ta eest weel muretsen, kui enesele Peeterburis suure töötoa saan siie seadnud, seal wõtarr raha siie kui raba, küll siis algab poisil hea põli“.

„Kuule naaber“, ütles Juuli, „sina hakkad ikka asja lõpetusest peale, kuna hakatu est midagi teada ei taha, sellepärast ei tule sinust ja su tööst midagi wälja. Tee tööd ja palu Jumalat, seda oleks kõige pealt tarwis!“.

„Kuule Juuli! ma walusin sinult piima ja selle eest tänan sind, aga et sa mulle siin hakkad jutlust pidama, seda ma ei taha, mida iga pühapäew wõin kuulda kiriku kantõlist“. Põõras jala pealt ümber ja läts. Juuli filmi wal-

gusid pisarad, mis langesid
alla pesu peale. Ta südamest tõu-
sis õhtamine nende laulu sõnadega,
mis ta eila oli Matšile õpetanud: Oh
Jeesus tema südant nüüd armust wal-
gusta!"

Teisel päeval toristas Juuli pöö-
ningut ja leidis sealt kirju paberit, mis
weel rahu ajast sinna jäänud. Homme
oli ju jõulu laupäew, ja Juuli tahtis
wäikesti jõulupnuud osta, et sellega wigase
Matši pimedat abju tagust walguštada.
— Ta tegi kirjust paberist weikesti roo-
siti ja otsis mõne küünla, mis weel endi-
sest heast ajast peegli sahtlis leidusid.
Uhe raamatu wahelt leidis ta wäikese
pildi, mis kujutas karjatseid pimedal
ööl ja inglit, kelle ümber oli walgus. . .

Jõulu laupäewa hommiku wara läks
Juuli turule ja ostis pisikese kuuse. Päe-
mal tegi ta Matšile wäikese sepiku-tulla.
Õhtul kui läks pimedaks pani ta küün-
lad ja ilustuse kuuse külge. . .

Rätsep Mets wistas Lepiku Mihkli

kuue täest ära üteldes: „Peaaegu walmis, ole^{ks} wõinud pühadeks kätte saada, aga — mine nüüd raista seda natukest petroleumi selle töö pärast ära. On ilka sellest wähetese kasu, et käime sõbra Rippeli juures kaarta mängimas, muidu hakka igawuse pärast õhtuti tööd tegema ja õli raistama“.

Haige pois^s hoigas waljuste. „On sul waju?“ küsis isa. „Ei ole“, wastas küsitaw nutuse healega. „Isa, jää täna õhtu koju minu juurde!“ „Jah ma jään, Matti, täna ei lähe ma wälja“, ütles isa ja istus poja aseme kõrwale. Ta mõtles nende jõulu õhtute peale, kui ta naine weel elas. See oli katsunud lapsel ilka millegiga rõõmu teha, aga tal ei olnud poisile midagi anda. Ta süda läks haledaks. „Ma ei saa pojale jõulurõõmu walmistada, kuid ema leidis ilka midagi, aga mina? Kümme hobust ei wii mind täna sinu juurest ära!“ ütles ta waljuste. Korroga koputati akna peale ja naaber korstnapühkija

hüüdis: „Tule! teised läksid juba“.
„Mine aga üksi“, vastas Mets, „täna
ma ei tule, jään oma poja juurde“.
„Oh mis, küll Juuli tuleb ta juurde“.
„Ei, ma olen lord ütelnud, et ei tule
ja sellega on asi valmis“, Mumpits
wangutas peaga ja läks minema. Rät-
sep Mets istus poisi juurde tooli peale
ja ütles: „Kaardi mängu turat on neid
nii ära teinud, et neil ei ole isegi jõulu
laupäeva õhtul rahu“. Poiss hoigas.
„On sul valu?“ küsis isa, „oota paari
aasta pärast on sul gummi ratastega
tool, millega toas ja õues wõid ennast
sõidutada, küll siis kaowad kõik walud
ära“, Poisikese silmad wajasid linni.

Rätsepa mõtted läksid sõbrade juurde:
„Küll nad wõiwad aga täna alles män-
gida, ei tea kes neist kaotab? Ma olet-
sin täna õhtul tõesti wõitnud, tunnen
eneles sarnast tunnust; selle rahaga
oleks poisile ostnud jõuluks pudeli täie
wiina. — — Haige magas. . .

Rorraga kloppis teegi akna peale.

Rätsep tõusis üles ja küsis: „Kes seal on?“ „Isand Rippel ja Mumpits saadavad terwiisi ja paluvad teid sinna tulla“, ütles afna taga seisja Rippeli tüdruk. — Rätsep läks poja aseme juurde; see liigutas ennast unest, aga jäi jälle magama. Isa ohlas, ja läks raske südamega abju juurde, mõttis sealt mütsi, waatas weel lord poisi peale, kes magas ja — läks sõbrade poole, sest kaartimängu kurat ei annud ka t'alegi rahu.

„Isa armas isa,“ hüüdis haige wäbe oja pärast, aga teegi ei wastanud. „Oh Jeesus minu südant, nüüd armust walgusta!“ Aga siin on ju pime, ei ole walgust, „isa, isa!“ healitses Matsi, aga jällegi ei tulnud wastust. „Sa lubasid ju tänana mu juurde jääda, isa armas isa.“ Poisi filmad wajasid linni, ainult hoigamist oli kuulda. Weerand tundi läks mööda, need wiisteist minutit olid haigele kui pikk igawik. „Ei ole ainukest, kes mind kuuleks ja aitaks,“ kaebas haige, „Jeesus mu süü-

dant walgusta!" Ja jällegi wajusid ta
filmad kinni.

Seal awas keegi tasakesti ust. Juuli
tuli, käes wäike jõulupuu. Ja pani küün-
lad põlema ja laulis: Kuis pean wastu
wõtma, jne. Haige Matsi tegi filmad
lahti ja küsis: „Kas Jeesus nüüd on
tulnud mu südant walgustama?“
„Jah,“ wastas Juuli, „täna on see
päew, millal Ta tõi walgust maailma!“
„Kas mulle ka, siis kui ma üksi, üsna
üksi pimedas olen?“ küsis Matsi.

„Jeesus ei jäta sind iial üksi, ta on
su juures kuni maailma otsani, „Ta
armastab sind!“ „Kas Ta mind ka
tõesti armastab?“

„Jah, Matsi, Tema armastus orgi
see walgus, mis paistab su südamesse.“
„Armastab — Jeesus armastab —
mind!“ ütles Matsi weel wiimist jõudu
kõlku wõttes. „Walgus — Jeesus —
armastus!“ sofistatsid weel tasa haige
huuled ja siis lõi ta weel kord filmad lahti.
Juuli astus haige juurde, pani käed

ta pea alla ja tõstis üles. Seal tõmbas Matsi weel paar korda hinge ja wajus siis tagasi. . .

Reegi naaber jooksis isa järele. Isa tuli ja leidis oma lapse surnult eest. Meeltheites mistas ta ennast poisi peale ja kisendas: „Mu poeg, mu wae-ne laps, ma armastasin sind sellegi-pära, ehk ma küll su juurest ära läksin. Oh tee weel kord filmad lahti!

Zial, iial ei joo ma enam, ega mängi kaarta, siin oma lapse surnuteha juures töotan seda. Ma tahan raha teenida ja koku hoida, et wõin tale ühe mälestuse samba lasta teha. Kui ja Sumal elad, siis aita mind selleks!“ Siis istus ta tooli peale ja hüüdis nuttes: „Oh Jeesus tule ja walgusta ta minu südant!“

Ulasta läks mööda ja rätsep Mets oli juba nii palju raha teeninud, et oleks wõinud juba Matsi hauale mälestuse samba lasta panna, aga seal juhtus midagi, mis parem oli, kui raud eh?

tiwisammas Matsi haua.

Ühel õhtul tuli naabri naine Juuli wäga kurwa näoga rätsep Metsa juurde. „Mis sul wiga on?“ küsis rätsep, „olid ju alati rõõmus.“ „See hirmus joomine ja kaardi mängimine on mu meest ajanud teole, mida ta muidu iial poleks teinud. Ta on ühe oma sõbra raha-tirja üle löönud ja ära raiskanud, kui ta seda jõulu õhtuks ei ole tagasi maksnud, siis läheb ta wangi.“ „Kui palju seda raha siis oli?“ Kui Juuli raha summad oli nimetanud, rehkendas rätsep, et tal just nii palju raha on, aga — kus jääb Matsi mälestuse sammas? Küll oli järgnenud õõ rätsepale raške: Juuli oli Matsit niipalju oitanud, kas ei peaks ta nüüd ka Juulit aitama. Rätsepa meelest läks tõik. segaselt ja tumedalt, mis pidi ta tegema? „Oh Jeesus, Jeesus ise mu südant waigusta!“ oh-tas ta. — Oli Jõulu laupäew. Rätsepale paistis walgus südamesse ja nüüd teadis ta, mis oli waja teha. Ta läks

Juuli juurde ja ütles: „Siin, Juuli, on Matti mälestuse sammas. Sina ei jätnud teda surma tunnil maha, ja nüüd ei taha ma sind sel abastuse filmapilgul jätta hädasse. Võta see raha ja mõtle, et Matti seda sulle saadab taevast.“ Juuli ja ta mees hakkasid rätsepa kätteft kinni ja ei ostanud muud ütelda kui — „Sumal tasugu seda sulle, naaber. Enne me rahule ei jäta, kui oleme viimase penni sulle ära maksnud.“ Rätsep aga tõmbas oma läed tagasi ja jooksis oma maja poole . . .

Mõne aja pärast ühel jõulu laupäeva õhtul istusid Juuli ja ta mees kodus väikese jõulupuu juures ja Juuli laulis: „Kuis pean vastu võtma, Sind armas Jeesule?“ Mees laulis waljuste laasa ja tõotas oma südamest ennast Jeesusele, kes ta tema südant walguistas.